

ОПШТИ ПРАВИЛНИК ЕКИПНИХ ТАКМИЧЕЊА ШАХОВСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ

Београд, 10.06.2022. године

На основу члана 100. Закона о Спорту ("Сл. гласник РС", бр. 10/2016), члана 40. Статута Шаховског савеза Србије и члана 11 став 1. тачка 2. Пословника о раду Извршног одбора, Управни одбор Шаховског савеза Србије на седници одржаној 10.06.2022. године донео је

ОПШТИ ПРАВИЛНИК ЕКИПНИХ ТАКМИЧЕЊА

ПРВИ ДЕО Врсте екипних такмичења

Члан 1.

Екипна такмичења могу бити организована у зависности од система по коме се играју:

- по Бергеровом (кружном) систему, тј. када свака екипа игра са свим осталим екипама,
- по куп систему (са испадањем, елиминисањем из даљег такмичења екипе која изгуби меч или одређени број бодова),
- по швајцарском систему,
- по шевенинском систему
- по мешовитом систему (када се предфинале игра по једном, а финале по неком другом систему)
 - као посебан меч – сусрети две екипе.

Члан 2.

Основни део (елемент) свих екипних такмичења је екипни меч, тј. сусрет две екипе.

Партнери у екипном мечу одређују се на тај начин што се на одређеној табли сусрећу играчи који у саставу екипе имају исти број (на пример, на првој табли првоименовани играч из састава једне и друге екипе, итд.)

Осим тога, екипни меч се може играти и по шевенинском систему (кад сваки играч игра са свим играчима друге екипе)

И у једном и у другом случају меч може бити једнокружан, двокружан, итд. – зависно од пропозиција које су утврђене за такмичење.

Члан 3.

По свом карактеру екипна такмичења могу бити првенства, пропагандна и сл. затим међуклупска, међуградска, међуокружна, интернационална, сусрети државних репрезентација, итд.

Члан 4.

По структури састава чланови у екипама, такмичења могу бити:

- хомогена: сениорска, омладинска, кадетска, женска и сл.
- мешовита: када се у екипе укључи поред сениора обавезно још и жене, односно кадети или омладинци и сл. У овом случају правилник такмичења

мора обавезно предвидети табле на којима исти играју, као и старосне границе за омладинце, кадете и сл.

ДРУГИ ДЕО

Извлачење бројева и пропозиције такмичења

Члан 5.

Пре почетка такмичења предаје се основни састав екипа, а затим се врши извлачење бројева. Тиме су код Бергеровог (кружног) система аутоматски одређене боје фигура у свим мечевима и на свим таблама, с тим што у појединим колима првоименована екипа има беле фигуре на непарним таблама. Турнирски бројеви могу бити извучени и раније уколико се то назначи пропозицијама или расписом.

Код такмичења по шевенинском систему врши се извлачење бројева појединачно за сваког играча обе екипе, а тиме су аутоматски одређене боје фигура у свим колима по таблицама које важе за овај систем. Боја фигура на непарним таблама за посебне мечеве одређује се по једној од алтернатива:

- беле фигуре дају се гостујућој екипи
- боја фигура се одређује жребом
- ако је меч традиционалан - боја фигура се наизмечно мења.

Члан 6.

На такмичењу које се игра по Бергеровом (кружном) систему победник је екипа која сакупи највећи број бодова. У случају да две или више екипа имају исти број бодова (рачунајући победу у мечу са 3 бода, нерешен резултат са 1, а изгубљен меч 0 бодова), одлучује већи број поена. Ако се победник не добије ни на овај начин, одлучују међусобни резултат-и, те уколико и даље нема победника резултат по Сонеборн систему који се рачуна према меч - бодовима.

Код такмичења по швајцарском ситему победник је екипа која сакупи највећи број бодова (рачунајући победу у мечу са 3 бода, нерешен резултат са 1, а изгубљен меч 0 бодова). У случају деобе места одлучују следећи критеријуми: 1. Већи број поена, 2. Средњи Бухолц (искључују се резултат најслабијег), 3. Међусобни резултат-и, 4. Сонеборн - Бергер и 5. Жреб (уколико другачије није регулисано пропозицијама).

Код куп такмичења (и других елиминационих система) победник је екипа која је на крају такмичења елиминисала све своје противнике. У случају нерешеног меча (током такмичења), победник је екипа која има бољи успех на таблама у првој половини састава екипа које наступају у том мечу, а ако је и он нерешен, одлучује резултат на наредној табли, до добијања победника.

Правилником такмичења могу се одредити другачији критеријуми од критеријума прописаних овим чланом.

Члан 7.

У току екипног такмичења поједини меч може бити одложен или померен час његовог почетка само изузетно и то под условом да је тако изричито прописано правилником такмичења и да постоји могућност накнадног одигравања меча.

Одлагање мечева последњег кола, као и на такмичењима која се одржавају по швајцарском систему, никада није дозвољено.

Одлагање појединих партија у екипним мечевима није дозвољено.

У сваком екипном такмичењу пре почетка последњег кола морају бити одиграни и завршени сви мечеви претходних кола.

Члан 8.

Пропозиције такмичења прописује организатор и доставља их екипама најмање 45 дана пре почетка такмичења. Пропозиције морају да садрже обавештење о месту одигравања такмичења или меча, термину, сврси такмичења, права учешћа, начину одигравања, финансијским условима, року подношења пријаве и друге податке релевантне за такмичење.

Правилник такмичења, који мора бити прописан у складу са овим Правилником, садржи све остале појединости: о распореду и времену одигравања редовних кола, темпа игре, могућности одлагања мечева, даљим квалификацијама, броју табли итд.

Чланови екипа обавезни су да се упознају са пропозицијама и правилима такмичења и да их се придржавају.

ДЕО ТРЕЋИ

Капитен екипе

Члан 9.

Свака екипа мора имати капитена, који може бити и један од играча и кога клуб наводи у пријави за такмичење.

Члан 10.

Дужности капитена су:

- да подноси састав своје екипе, такмичарске књижице и осталу документацију судији такмичења,
- да обавештава чланове своје екипе о пропозицијама, правилима такмичења и одлукама судије и турнирског одбора, као и другим информацијама. Сва обавештења дата капитену сматрају се да су дата целој екипи,
- да заступа своју екипу на такмичењу,
- да у име своје екипе подноси предлоге или жалбе судији или турнирском одбору,
- да се стара за дисциплину својих чланова екипе.

Члан 11.

За време игре капитен се може обраћати члановима своје екипе само о питањима која се не односе на ток партије, и само онда када је на односној табли на потезу играч противничке екипе, и то само у присуству судије.

За време игре играч се може обратити свом капитену само о питањима која се не односе на ток партије, и то у присуству судије, и када није на потезу, осим у случају из става 3. овог члана.

Играч има право да се обрати капитену ради консултације у случају када му противник понуди реми или он сам жели ту понуду учинити. И у овом случају обраћање се мора извршити у присуству судије, а капитен може одговорати потврдно или одрично, без икаквих коментара или објашњења о самој позицији.

Предаја састава екипе

Члан 12.

На првенственим екипним такмичењима које организује шаховска организација, учесници су обавезни да имају важеће такмичарске књижице са потребним подацима о праву играња, титули, категорији итд. Поред чланске – такмичарске карте, потребно је да учесници имају и другу документацију предвиђену пропозицијама, односно правилником дотичног такмичења, као на пример, личну карту ради провере идентитета, ђачку књижицу или извод из матичне књиге рођених, код омладинаца и кадета, ради доказа о старости, потврду предузећа, школе итд, ради доказа и припадности дотичном колективу и сл.

Члан 13.

Пре извлачења бројева на екипном такмичењу, у време заказано за предају састава, капитен подноси судији састав своје екипе. Уз овај списак капитен је обавезан да поднесе и чланске карте за своје чланове и другу потребну документацију.

Члан 14.

Састав екипе мора да садржи следеће податке: назив клуба, за које такмичење, односно за које коло се састав подноси, име и презиме капитена са контакт телефоном, имена и презимена чланова екипе под редним бројевима који означавају редослед по таблама, као и титулама, категоријама и рејтингом играча.

Редослед чланова екипе може бити постављен према слободном избору уколико није другачије прописано пропозицијама такмичења.

Члан 15.

За такмичења која се играју у једном месту без већих временских интервала, састав екипе, који се предаје пре почетка такмичења и пре извлачења бројева, остаје за цело такмичење и не може се више мењати. Уколико пропозиције или правилник такмичења предвиђају и одређени број резерви, онда се исте у основном саставу такође наводе.

У појединим колима могу се уврстити резерве наведене у основном саставу, и то на следећи начин:

- код кружног и швајцарског система резерве играју на последњим таблама такође по редоследу, а остали играчи се померају напред.
- код шевениншког система резерве играју на оним таблама на којим замењују одсутног играча.

Када у екипи у једном колу наступа једна или више резерви, капитен је обавезан да ту промену писмено достави судији такмичења пре почетка дотичног меча, односно до времена предвиђеног за достављење промене састава. Уколико тако не поступи, екипа мора да наступи са првоименованим играчима из основног састава (тј. без резервних играча).

За такмичења која се играју као засебни мечеви, без обзира што се ти мечеви одигравају у оквиру лиге или сличног такмичења (као целине), састав екипе се може изменити за сваки меч, уколико то другачије није предвиђено пропозицијама такмичења.

Члан 16.

На женским екипним такмичењима, уколико није слободан састав, шахисткиње се распоређују према категоријама које имају према Правилнику за категоризацију шахисткиња. Ово исто важи и за део табли са шахисткињама на мешовити екипним такмичењима.

Члан 17.

Када у мушкој екипи наступају шахисткиње, уколико се основни састав и састав екипе предаје по титулама и категоријама по опадајућој вредности, онда се у саставу екипе распоређују на један од следећа три начина:

- ако шахисткиња има саму мушку категорију – распоређује се према тој категорији.
- ако шахисткиња има само женску категорију – онда се њена категорија преводи у мушку категорију за два степена нижу и према истој распоређује у екипу.
- ако шахисткиња има и мушку и женску категорију – онда се њена женска категорија преводи у мушку за два степена нижу и распоређује у екипу према вишој категорији, мушкој, односно женској сниженој за два степена.

Члан 18.

Примљене саставе екипа (како основне, тако и за поједина кола) судија је дужан да држи у тајности све док све екипе не предају саставе, односно све до истека рока за предају састава.

Члан 19.

Да би екипа могла да наступи у екипном такмичењу, као и у појединачном мечу, мора имати довољан број играча са важећим чланским картама и другом важећом документацијом. Под довољним бројем играча подразумева се присутност најмање половине играча од броја табли на колико се игра такмичење.

Ако у екипи нису присутни сви играчи, али ипак има довољан број (најмање половина), капитен може да преда састав по једној од алтернатива:

- a) пуни састав екипе, уносећи у састав и имена играча који још нису присутни или за које нема потребну документацију
- b) састав екипе са празним рубрикама на произвољним таблама, које се предају без игре за недостајуће играче.

У случају а), ако играчи нису присутни (а унети су у састав) не дођу до истеку времена заказаног за почетак меча („нулто време“) или времена предвиђеног пропозицијама, губе партију контумацијом.

Присутни играчи за које није поднета потребна документација не могу отпочети партију (рачунају се као да нису присутни) све док не поднесу потребну документацију. Ако се она не достави судији до времена заказаног за почетак меча („нулто време“) или времена предвиђеног пропозицијама, ови играчи губе партију контумацијом.

Члан 20.

У време заказано за почетак меча („нулто време“) или времена предвиђеног пропозицијама могу настати следећи случајеви:

- a) обе екипе су присутне у комплетном саставу или са довољним бројем играча. Тада се пуштају у покрет часовници играча који воде беле фигуре. Уколико одсутни играчи не дођу – онда губе партију контумацијом по истеку времена заказаног за почетак меча („нулто време“) или времена предвиђеног пропозицијама.
- b) једна екипа није у комплетном саставу или није са довољним бројем играча, с тим што њени присутни играчи не могу отпочети игру све док се у екипи не појави довољан број (најмање половина). Уколико се довољан број играча не појави ни по истеку времена заказаног за почетак меча („нулто време“) или времена предвиђеног пропозицијама, цела екипа губи меч контумацијом.
- c) обе екипе нису присутне или нису присутне са довољним бројем играча у време заказано за почетак меча предвиђеног пропозицијама. Меч не отпочиње, али судија региструје време које је протекло од заказаног почетка до појаве једне екипе у довољном броју. Тада се протекло време дели по пола и дода на часовницима и једне и друге екипе, па се даље поступа као под тачком б).

Члан 21.

Ако један капитен не преда састав до времена предвиђеног за почетак меча – пуштају се у рад часовници свих играча његове екипе. Уколико после, а пре истека времена, преда састав, поступиће се по једној од алтернатива претходног члана. Ако капитен

састав не преда ни по истеку времена предвиђеног пропозицијама, а није „нулто време“ – екипа губи меч контумацијом.

Ако оба капитена не предају састав до времена предвиђеног пропозицијама за почетак меча, а није „нулто време“, тада ће судије регистровати протекло време до предаје састава, па то време поделити на пола и додати на часовницима обе екипе, а затим укључити часовнике свих играча екипе која није предала састав. Ако та екипа по истеку времена предвиђеног пропозицијама, рачунајући од времена заказаног за почетак меча, не преда састав, губи меч контумацијом. Ако ни једна ни друга екипа по истеку времена предвиђеног пропозицијама за почетак меча не предају састав, онда обе екипе губе меч контумацијом.

Ако екипа која је по пропозицијама такмичења обавезна да обезбеди инвентар и реквизите за такмичење (столове, столице, шаховске гарнитуре, часовнике и сл.) није обезбедила или није обезбедила за довољан број (најмање половина) – меч не може отпочети, а протекло време до обезбеђења тог инвентара урачунаће се свим играчима те екипе. Ако је инвентар обезбеђен за најмање половину табли меч ће отпочети на тим таблама, а на осталим ће се урачунати протекло време и додати играчима те екипе када инвентар буде обезбеђен. Ако се тај инвентар не обезбеди ни по истеку времена предвиђеног пропозицијама за почетак меча, онда ти играчи губе партију контумацијом.

Губитак меча и партија контумацијом

Члан 22.

Ако једна екипа иступи са такмичења које се игра по кружном систему или изгуби један меч контумацијом, а одиграла је:

- мање од половине мечева, онда се она брише из даљег такмичења, а дотадашњи њени резултати се поништавају
- половину или више мечева, онда губи све преостале мечеве (рачунајући и меч у коме је контумацирана) са нулом, а противници добијају највећи број поена који је та екипа изгубила у једном мечу током такмичења док је наступала.

Ако једна екипа иступи са такмичења које се игра по швајцарском систему или изгуби један меч контумацијом, онда се она брише из турнирске табеле тј. не парује се више. Уколико екипа није дошла на меч њен противник добија 3 бода и 50% поена.

Члан 23.

Екипа губи меч контумацијом (без игре):

- ако изгуби контумацијом више од половине партије (због неодласка на меч целе екипе или довољног броја играча у времену заказаног за почетак меча („нулто време“) или времена које је пропозицијама другчије назначено.
- ако капитен екипе не преда састав екипе судији до одређеног времена (које прописује посебан правилник такмичења), односно по истеку времена заказаног за почетак меча односно времена које је назначено пропозицијама.
- по казни коју изриче судија такмичења или турнирски одбор.

Члан 24.

Партија се губи контумацијом:

- ако играч не дође на такмичење у време заказаног за почетак меча, „нулто време“ или ако то време није другчије одређено пропозицијама или правилником.
- ако у екипи игра такмичар који није предвиђен у саставу екипе, онда дотични играч губи партију контумацијом,
- ако се за екипу такмичио играч који је неправилно регистрован због тога што је клуб или сам играч дао нетачне податке, онда дотични играч губи партију контумацијом,
- ако се за екипу такмичио играч који је под казном или суспензијом, дотични играч губи партију контумацијом,
- ако је у саставу екипе на одређеној табли изостављено име играча
- по казни који изриче судија такмичења или турнирски одбор
- ако екипа није играла у правилном редоследу у односу на редослед основног састава, онда партије губе контумацијом сви играчи који су играли на нижим таблама него што им је то дозволио правилан редослед екипе, односно губе играчи који су играли на нижим таблама него што су им припадале у поређењу са пријављеним саставом екипе (основим саставом). При поређењу „неправилног“ са „правилним“ редоследом екипе не рачунају се играчи који су у дотичном мечу изгубили и добили партије без игре (контумацијом).

Рок за подношење жалбе у случајевима наведеним у ставу 1. овог члана је 48 часова од часа завршетка меча.

Жалба се подноси форуму који је предвиђен Правилником такмичења.

Члан 25.

Поступање наведено у члановима од 22. до 24. овог Правилника, поред наведених последица, дисциплински се кажњава.

Члан 26.

По завршетку меча или такмичења капитени екипа потписују записник у који се уносе појединачни резултати и остали подаци.

ДЕО ЧЕТВРТИ

Вођство такмичења

Члан 27.

За сваки меч или такмичење одређује се судија односно главни судија такмичења, а по потреби и потребан број заменика и помоћника из редова квалификованих судија и на начин како то предвиђају пропозиције тамичења и Правилник о шаховским судијама.

Ради одлучивања по жалбама на одлуке лица из става 1. овог члана одређује се и другостепени орган (Турнирски одбор, Такмичарска комисија или неки други форум) који решава спорове у другом степену.

Члан 28.

Судија (односно његов заменик) решавају спорове у првом степену и његове одлуке су извршне.

На одлуку судије такмичења капитен екипе може да поднесе жалбу другостепеном органу из члана 27. став 2. овог Правилника у року који је Правилником такмичења предвиђен.

Одлуке другостепеног органа су коначне.

У случају већих неправилности организатор може поништити меч или цело такмичење.

Члан 29.

Турнирски одбор и судије предузимају мере за успешан ток такмичења, али не могу мењати пропозиције и Правилник такмичења, ако за ово не постоји сагласност форума који је организатор такмичења.

Члан 30.

Поред општих дужности које обавља на турнирима и такмичењима, а које су прецизиране Правилима игре ФИДЕ и Правилником о шаховским судијама, судија је дужан да се стара о следећем:

- да прегледа и утврди исправност чланских карата и остале документације учесника и екипа,
- за правилан ток такмичења,
- за дисциплину на такмичењу и придржавање Правилника такмичења,
- за уредно вођење табеле и остале документације,
- за припремање коначног извештаја, који треба доставити надлежном шаховском форуму, односно одгазатору, у предвиђеном року по завршетку такмичења, итд.

Члан 31.

На сваком такмичењу у простору за игру дозвољено је, у принципу, присуство само играчима (резервни играчи се не убрајају) и капитенима екипа. Друга лица могу да уђу у тај простор само по одобрењу судије меча, односно судије такмичења.

Ради правилног тока такмичења, одржавања потребног реда и дисциплине, отклањање сумњи о консултацијама и сл. судија може донети одлуку да играчи који заврше партије и капитени чије су екипе завршиле меч морају да напусте простор за игру.

Члан 32.

Против недисциплинованог играча, капитена или екипе, судија може изрећи следеће казне:

- a) опомену,
- b) писмени укор,
- c) губитак партије, односно меча,
- d) одузимање екипи одређеног броја поена у коначном пласману („казнени поени“),
- e) искључење са такмичења играча, капитена, екипе.

За теже преступе, као што су нарочито они наведени под тачкама c), d), и e), судија је обавезан да поднесе пријаву надлежном шаховском форуму, односно, Дисциплинској комисији за покретање дисциплинског поступка, без обзира на казну коју је као судија изрекао.

ДЕО ПЕТИ

Завршне одредбе

Члан 33.

Када утврди измене система такмичења, Савез их може примењивати најмање по истеку једну такмичарске сезоне од утврђивања тих измена.

Савез утврђује Пропозиције такмичења најкасније 45 дана пре почетка такмичења, а уколико се исте мењају након почетка другог регистрационог периода, ове пропозиције се не могу мењати док се не заврше сва лигашка такмичења на која се односе.

Уколико није назначено да се неко одређено спортско правило односи само на мушку или само на женску конкуренцију, сва правила се једнако односе и на мушке и на женске дисциплине.

Даном ступања на снагу овог Општег правилника екипних такмичења престаје важење претходног Општег правилника екипних такмичења.

Члан 34.

Овај Правилник ступа на снагу даном усвајања од стране Управног одбора и објављује се на огласној табли у седишту ШСС.

Председник ШСС
Драган Лазић, с.р.